

Declaració per a l'Educació Emocional

Promoguda per la RIEEB (Xarxa Internacional d'Educació Emocional i Benestar) i la COPOE (Confederación de Organizaciones de Psicopedagogía y Orientación de España), amb el suport de les persones i organitzacions que es detallen al final.

Gràcies a la implicació de moltes persones, l'educació emocional és una expressió que reflecteix una realitat en la pràctica educativa que s'ha anat desenvolupant progressivament en moltes parts del món, principalment a partir de principis del segle XXI.

S'entén per educació emocional un procés educatiu que té com objectiu el desenvolupament de competències emocionals. L'educació emocional contribueix, en sentit ampli, a la prevenció de trastorns emocionals i comportaments considerats de risc (ansietat, estrès, depressió, violència, consum de drogues, suïcidis, etc.) i a la millora de l'autoestima, l'empatia, la convivència, el rendiment i el benestar, entre molts altres aspectes. En els conceptes d'educació emocional i competències emocionals s'inclou la dimensió social com un aspecte essencial; per economia del llenguatge no es repeteix constantment "social i emocional" així com altres terminologies descriptives (intel·ligència emocional, psicosocial, socioemocional, prosocial, etc.) que es consideren integrades en l'expressió "educació emocional". L'educació emocional va adreçada a tota la població i al llarg de tota la vida.

Som testimonis d'una conscienciació i sensibilització creixent de la importància i necessitat de l'educació emocional pels seus efectes favorables en múltiples aspectes de la vida. Les competències tècnico-professionals pròpies de cada professió, han de complementar-se amb competències genèriques i transversals, comunes a totes les persones, on les competències socials i emocionals en són un element indispensable. Aquest enfocament ampli de l'educació, ja esmentat en l'informe Delors a la UNESCO i la Comissió Europea parlant dels reptes de l'educació al segle XXI en "Els Quatre pilars de l'educació", ha estat defensat també per institucions com la OMS (Organització Mundial de la Salut), la OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) el FEM (Fòrum Econòmic Mundial) i moltes altres organitzacions internacionals i nacionals

En el segle XXI és necessari i important repensar les finalitats de l'educació en el món. Essent molt necessària la transmissió de coneixements, la formació de bons professionals, ja no és suficient. Cal fer un pas més per crear uns sistemes educatius orientats al desenvolupament de competències i actituds de respecte i cooperació que facin possible la convivència i el benestar global. En aquest enfocament ampli hi té un paper rellevant l'educació emocional.

L'educació emocional ha de ser present al si d'una família, fins i tot abans del naixement de fills, també en totes les etapes de l'educació formal, des de l'etapa de l'educació infantil fins a l'educació superior i en la formació continuada al llarg de tota la vida. L'educació emocional adopta una visió àmplia del cicle vital (*life span*), transcendent l'educació formal i ocupant tots els àmbits de la vida social i personal.

La validesa i eficàcia de la civilització al segle XXI s'ha de mesurar no sols pel desenvolupament econòmic i tecnològic, sinó també per mitjà d'altres indicadors que inclouin el benestar emocional. En aquest context, cobren importància la vivència d'uns valors que potenciïn la no violència, la pau, la solidaritat, la llibertat, la seguretat, la responsabilitat i la convivència.

Cal celebrar les iniciatives legislatives per afavorir l'educació emocional, entre les quals hi ha la Llei d'Educació Emocional aprovada a Corrientes i a Misiones (Argentina), les diferents lleis promulgades als Estats Units (EEUU) en favor del SEL (*Social and Emotional Learning*) i altres iniciatives que es donen a Alemanya, Xile, Equador, França, Lituània, Portugal, Regne Unit i molts altres països. A Espanya, la LOMLOE (2020) cita explícitament l'educació emocional, i s'han donat iniciatives en aquesta direcció en les diferents Comunitats Autònomes. Tots aquests passos són importants, però encara falta fer el pas a una acció més generalitzada per part de la comunitat educativa, les organitzacions d'educació no formal (escoltisme, esplais, entitats d'educació en el lleure, etc.), els agents socials, les famílies i la societat en general.

Considerem oportú remarcar que la regulació de la ira com estratègia per a la prevenció de la violència hauria de figurar entre els objectius de tots els sistemes educatius del món. Altres aspectes importants que caracteritzen l'educació emocional i que convé potenciar són la consciència emocional com a factor essencial de l'autoconeixement, la regulació emocional com a competència bàsica per a la convivència, el desenvolupament d'una sana autoestima, les competències socials necessàries per a mantenir bones relacions interpersonals i socials, l'educació per a la convivència i la construcció del benestar compartit, entre d'altres.

Afirmem la nostra adhesió als principis generals d'aquesta declaració i ens comprometem a fer el possible per contribuir a la sensibilització sobre la seva importància i la necessitat de promoure l'educació emocional en els responsables polítics, la comunitat educativa, els educadors en el lleure, les organitzacions empresarials, econòmiques i socials, les famílies i la societat en general.

L'objectiu és que en un termini breu de temps, l'educació emocional, fonamentada en la investigació científica, sigui una realitat en la pràctica educativa de tots els països del món.

Per la present declaració, i per assolir els objectius expressats, proposem que s'avanci en la implementació de les següents accions;

- 1.- Formació inicial en educació emocional de tot el professorat. La qual cosa comporta la inclusió als plans d'estudi de les universitats implicades en la formació del professorat
- 2.- Formació continua en educació emocional del professorat en exercici. La qual cosa implica a les administracions públiques, entitats implicades en la formació permanent del professorat i als mateixos centres educatius.
- 3.- Formació contínua a les unitats familiars en educació emocional, per crear un clima favorable al benestar emocional. Aquest fet implica l'administració més propera, els Ajuntaments (celebrem la creació de la Xarxa Mundial de Ciutats Educadores, en aquest sentit), l'Administració pública competent en educació, les entitats implicades en l'educació continua, els plans de

formació dels educadors en el lleure, els professionals de la salut (principalment ginecologia i pediatria), els centres educatius i altres organismes implicats en la formació comunitària.

4.- La posada en pràctica de l'educació emocional en els centres educatius, ja des dels primers nivells, amb una presència seqüencial al llarg de tots els cursos, amb l'objectiu de desenvolupar competències emocionals que es posin en pràctica segons el principi 24/7: les 24 hores del dia durant els 7 dies de la setmana.

5.- Desenvolupar una cultura de pau i no violència, on les competències emocionals de consciència i regulació emocional, així com les competències socials i les emocions morals, siguin factors clau en la prevenció de l'assetjament escolar (*bullying*), la violència en l'entorn escolar, la violència de gènere i especialment contra la dona, la violència ciutadana associada amb l'adolescència i la joventut, i tota manifestació de violència vingui d'on vingui.

6.- Promoure la investigació en educació emocional per part de les Universitats, centres d'investigació, organitzacions internacionals, administracions públiques, etc., per albirar les millors estratègies per a la seva efectiva posada en pràctica i perquè serveixin de recolzament a les administracions públiques i organitzacions competents en la presa de decisions sobre polítiques educatives.

7.- Valorar les competències emocionals dels candidats a professorat de qualsevol nivell educatiu, en el ben entès que són competències que qualsevol persona que es dediqui a l'educació ha de posseir.

8.- Disposar d'instruments d'avaluació de les competències emocionals de l'alumnat, del professorat i d'altres professionals de la comunitat educativa, per utilitzar-les en l'avaluació de competències bàsiques i en proves de comparació internacional com les PISA, tal com l'OCDE està impulsant des de 2015.

9.- Establir sistemes d'acreditació de competències emocionals per al professorat, centres educatius i organitzacions en general, que siguin reconegudes per les administracions públiques com a requisit per a l'accés a la funció educativa i com a mèrit per a l'accés a altres responsabilitats en que els aspectes emocionals són importants (política, sanitat, lideratge social, econòmic i empresarial, etc.)

10.- Implicar als governs, en els diferents nivells de l'administració pública, i les organitzacions internacionals perquè, en l'exercici de les seves competències respectives, adoptin les mesures oportunes (legislatives, econòmiques, educatives) per garantir el dret de qualsevol persona a una educació integral, particularment en el seu aspecte emocional. I que l'accés a aquestes mesures sigui gratuït i a l'abast de tota la ciutadania.

Amb la voluntat de fer arribar aquesta declaració als organismes competents en matèria educativa i a les persones rellevants del món de l'educació i la política, les organitzacions promotores demanen el recolzament d'aquesta declaració, amb l'adhesió personal o institucional.

Dirigit a:

ONU (Organizació de les Nacions Unides)
UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund)
OMS (Organizació Mundial de la Salut)
OIT (Organizació Internacional del Treball)
Unión Europea
OCDE (Organizació par a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic)
PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament)
OEA (Organizació dels Estats Americans)
Govern de tots els països del mon
Universitats, sobre tot les implicades en la formació del professorat
Col·legis professionals
Centres educatius de tots els nivells (infantil, primària, secundària, etc.).

Organitzacions que donen suport a la Declaració per a l'Educació Emocional:

RIEEB (Red Internacional de Educación Emocional y Bienestar)
COPOE (Confederación de Organizaciones de Psicopedagogía y Orientación de España).
Colegio Oficial de Psicología de Aragón.
AAPS (Asociación Aragonesa de Psicopedagogía).
ACO (Associació Catalana d'Orientació).
ACPO (Associació Catalana de Psicopedagogia i Orientació)
AEOP (Asociación Española de Orientación y Psicopedagogía).
AOIB (Associació d'Orientadors/es de les Illes Balears).
AOPH (Asociación de Orientadores Provincia de Huelva)
AOSMA (Asociación de Orientadores y Orientadoras de Málaga)
APOAN (Asociación Profesional de Orientadores/as de Andalucía).
APOCLAM (Asociación Profesional de Orientadores/as en Castilla - La Mancha).
APOCOVA (Asociación de Profesionales de la Orientación de la Comunidad Valenciana).
APOECyL (Asociación Profesional de Orientación Educativa de Castilla y León).
APOEGAL (Asociación Profesional de Orientación Educativa de Galicia).
APOEMUR (Asociación de Profesionales de Orientación Educativa de Murcia).
APOEX (Asociación Profesional de Orientadores en Extremadura).
APOLAR (Asociación de Profesores de Orientación Educativa de la Rioja).
APSIDE (Asociación de Psicopedagogía de Euskadi).
ASOSGRA (Asociación de Orientadores de Granada, con representación en Jaén y Almería).
AVOP (Asociación Valenciana de Orientación y Psicopedagogía).
FAPOAN (Federación de Asociaciones de Profesionales de la Orientación de Andalucía).
INEEW (International Network for Emotional Education and Wellbeing)
PADME PUBLICA (Asociación de Profesionales de Atención a la Diversidad Madrileña de la Educación Pública).
Fundación ADANA.